

Помнѣхъ, бѣхъ на седемъ, или осемъ години дѣте, когато въ селото се разнесе чудата вѣстъ, че дошълъ *панормаджия*. Тая дума, пръвъ пѣтъ чута тогасъ, плѣняваше съ вълшебна новостъ. Помнѣхъ какъ свѣтътъ се стече къмъ тая невидена до тогава машина, прѣзъ стѣклата на която се видяхъ свѣтовни чудосии и работи необикновени. Това бѣше празникъ великъ за моитѣ връстници. Баща ми ми даде десетъ пари и съ тѣхъ се вредихъ да погледамъ въ тайнитѣ на тоя ковчегъ. Той бѣше сѣщиятъ, който виждахъ сега прѣдъ гостилницата „Македония“, но новъ още; ступанътъ му бѣше сѣщия, но младъ още. Викахъ го Йоргу „Панормаджиятъ“. Той тогава незнаеше български и обясняваше по турски картинитѣ на панорамата си, пакъ съ тоя пискливо-плачевенъ, напѣвателенъ тонъ. Картинитѣ, които поразихъ тамъ моето дѣтинско въображение, бѣхъ: Венеция, съ лагунитѣ си; образитѣ на Наполеона III и императрица Евгения; боеве отъ кримската война и пълководцитѣ ѝ, епизоди отъ Типосаибовото въстание въ Индия, Гарибалди, и други още съврѣмени тогава исторически събития и личности. Тоя роякъ отъ нови впечатления се запечата неизгладимъ отъ моята душа. Азъ вече знаехъ най-новата история, седемъ години прѣди да зафанѣхъ въ третий классъ изучаването на най-старата. Купъ исторически ликове и имена тѣй чужди на моето дѣтинско разумѣние се окоренихъ въ паметъта ми. И съ каква реалность! Грубо отлитографиранитѣ изображения, които единъ механически ключъ искараваше нѣколко секунди прѣдъ омаяний ми погледъ и замѣняни съ други, обладавахъ животъ, душа, движение; хората и мѣстноститѣ бѣхъ дѣйствителни и обаянието имъ неизразимо силно. Моятъ неопитенъ вкусъ и довѣрчива душа се поддадохъ на пълнѣйшата иллюзия, и даже този знаменитъ чловѣкъ, Йоргу, носителъ на единъ новъ свѣтъ въ нашето заглѣхнало, покойно село, сдоби за мене тайнствено величие и ми вдѣхваше непостижимо благоговение. Какъ, човѣкъ, който